

Title:

Budak, Mile

Person type:

Osoba

History:

Mile Budak (Sveti Rok kraj Gračaca, 30.08.1889. - Zagreb, 07.06.1945.), hrvatski književnik i političar.

Osnovnu školu polazio u Svetom Roku, gimnaziju u Sarajevu (1902. - 1910.). Već kao gimnazijalac javio se prvim književnim djelima u "Pobratimu" (1907.). Godine 1910. upisao studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, ali ga je ubrzo napustio. Iste je godine izabran za glavnog tajnika starčevićanske akademske mladeži, a ujedno preuzeo i uređivanje časopisa "Mlada Hrvatska". Po izbijanju Prvog svjetskog rata poslan na front, gdje je ranjen i zarobljen. Iz zarobljeništva se vratio u Zagreb (1919.), završio studij prava, a 1920. i doktorirao. Pripravnički staž odradio u odvjetničkoj pisarnici Ante Pavelića. Pristupio obnovljenoj Hrvatskoj stranci prava (frankovci). Bio je starješina Hrvatskog sokola do njegova raspuštanja (1928.), god. 1924. uređivao "Hrvatsku misao", a od spomenute pa do 1932. godine "Hrvatsko pravo". Nakon uvođenja diktature (1929.) i odlaska A. Pavelića u emigraciju, vođa Hrvatske stranke prava s kojom je pristupio Seljačko-demokratskoj koaliciji. Iste je godine zbog političke aktivnosti uhićen i osuđen na sedam mjeseci zatvora. Poslije oporavka od atentata (1932.), na poziv V. Mačeka sudjelovao u donošenju Zagrebačkih punktacija. Nakon toga emigrirao u Njemačku i Italiju. Od 1932. do 1934. šef ustaške kancelarije u Berlinu. Godine 1934. prešao u Italiju gdje ga je A. Pavelić imenovao poglavnikom, a 1935. i zapovjednikom svih ustaških logora. Godine 1938. vratio se u Zagreb, a slijedeće pokrenuo list "Hrvatski narod", koji je 1940. zabranjen dok je Budak zatvoren u Lepoglavu i nešto kasnije interniran u Krušćicu kod Travnika. Početak rata dočekao je u bolnici u Zagrebu. U prvoj vladi NDH bio je ministar bogoštovlja i nastave. Od kraja 1941. do travnja 1943. poslanik NDH u Berlinu, a do studenog potonje godine i ministar vanjskih poslova, kada je na vlastiti zahtjev razriješen dužnosti i umirovljen. U svibnju 1945. napustio Zagreb, ali su ga britanske vojne vlasti izručile Jugoslaviji. Vojni sud II. armije osudio ga je na smrt, nakon čega je pogubljen.

Place:

Sarajevo

Berlin

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1889-1945 g.

Functions:

Njegov književni rad obuhvaćao je pisanje pripovijesti, romana, književnih recenzija te povremeno pjesama. Književne priloge, stručne, publicističke i propagandne članke, objavljivao je u brojnim časopisima: "Behar" (1907. - 1910.), "Savremenik" (1910., 1913. - 1915., 1919., 1921.), "Hrvatsko pravo" (1911., 1924. - 1928., 1931.), "Vijenac" (1923., 1925.), "Hrvatski narod" (1939. - 1940., 1944.) i dr.

Napisao je romane "Na ponorima" (1932.), "Ognjište" I-IV (1938.), "Rascv-

jetana trešnja" I-IV (1939.), "Musinka" (1943.) te zbirke pripovedaka "Pod gorom" (1930.), "Na Veliki petak" (1939.), "Privor" (1941.) i dr.

VIAF person:
102378512

Title:

Benko Grado, Artur

Person type:

Osoba

History:

Artur Benko Grado (Ogulin, 06.06.1875. - Zagreb, 10.07.1946.), hrvatski publicist.

Osnovnu školu završio u Ogulinu 1885., gimnaziju u Zagrebu 1893. godine. Iste godine upisao pravo u Parizu, a studij završio u Beču 1898. godine. Službovao u bosanskohercegovačkim mjestima, najdulje u Bijeljini i Sarajevu kao kotarski predstojnik. Osumnjičen za proaustrijsko djelovanje, zatočen u Bihaću i interniran u Sarajevo. Nakon umirovljenja (1919.) boravi u Zagrebu gdje je bio predstojnik državne iseljeničke službe u Pokrajinskoj vladi (1920. - 1922.).

Od 1922. do 1924. djelovao u iseljeničkoj službi Hrvatskog radiše te od 1923. do 1932. u Ministarstvu socijalne politike i Iseljeničkom komesarijatu kao stručnjak za iseljenička pitanja. O iseljeničkim je problemima, osim u hrvatskim, pisao i u njemačkim, francuskim i engleskim časopisima. Za rad u upravi BIH nagrađen Viteškim redom Franje Josipa, a 1915. Redom željezne krune III. reda te počasnim znakom Crvenog križa s ratnom deklaracijom. Godine 1926. odlikovan za doprinos u poznavanju problematike iseljništva.

Place:

Beč (Austrija)

Pariz

Sarajevo

Bihać

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1875-1946 g.

Functions:

Publicist.

VIAF person:

305616320

Title:

Crnadak, Milivoj

Person type:

Osoba

History:

Milivoj Crnadak (Zagreb, 17.10.1860. - Zagreb, 23.01.1947.), hrvatski financijski stručnjak.

Osnovnu školu i realnu gimnaziju završio u Zagrebu, a nakon toga kraće vrijeme službovao u Karlovcu (1877.) i Sisku. Po završetku studija na Trgovačkoj akademiji u Budimpešti (1880.) započeo bankovnu karijeru, najprije pri Ugarskoj eskomptnoj i mjenjačkoj banci, a zatim (1883. - 1892.) u podružnici bečke Union-banke u Sarajevu. Godine 1893. prešao u Hrvatsko-slavonsku hipotekarnu banku u Zagrebu. Tri godine kasnije postao ravnatelj Hrvatske komercijalne banke, a 1897. imenovan generalnim ravnateljem Prve hrvatske štedionice, tada najvećeg novčarskog zavoda u Hrvatskoj.

Zahvaljujući njegovoj djelatnosti štedionica je nakon temeljite reorganizacije proširila svoju djelatnost ne samo u Hrvatskoj nego i Srbiji i Sloveniji, ojačala gospodarsku moć te time stvorila određenu protutežu bečkoj i budimpeštanskoj financijskoj moći. Kao dobar poznavatelj financijskog i bankarskog poslovanja sudjelovao u radu drugih novčarskih zavoda, trgovačkih i industrijskih društava. Bio je pročelnik financijsko-prometne sekcije Trgovačke i obrtničke komore u Zagrebu, vijećnik zagrebačke Burze za robu i predsjednik Trgovačkog doma u Zagrebu.

Stručne priloge objavljivao u "Agramer Tagblattu" (1908.), "Südslawischer Lloyd" (1923.), "Hrvatskom glasu" (1926. - 1927.), "Napretku" (1927.) i dr.

Place:

Karlovac (KARLOVAC)

Sisak (SISAK)

Budimpešta

Sarajevo

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1860-1947 g.

Functions:

Financijski stručnjak.

Title:

Bek, Viktor August

Person type:

Osoba

History:

Viktor August Bek (26.08.1888. - 20.10.1974.), dramski glumac i redatelj. Djetinjstvo proveo s roditeljima na Braču, gdje mu je otac služio vojsku. Po povratku 1899., pohađao je srednju školu u Srijemskoj Mitrovici, a graditeljsku u Zagrebu. Usporedo je učio glumu kod Đ. Prejca. Nastupio je 1909. u Zagrebačkom kazalištu. Ne dobivši stalni angažman, pristupio je putujućoj družini P. Čirića i R. Mlinarića. Na poziv intendanta N. Fallera prešao je 1910. u HNK u Osijeku, gdje je od 1911. stalno angažiran. Godine 1912. nastupa s putujućom družinom tog kazališta u Bosni i Dalmaciji. Kao stipendist osječkog kazališta u sezonama 1911./1912. - 1913./1914. boravio je 18 mjeseci u Beču učeći glumu i režiju. U sezoni 1924./1925. bio je glumac i redatelj u Sarajevu, 1925./1926. u Splitu, 1926. - 1928. ponovo u Sarajevu, a 1928. trajno prelazi u Zagreb, da bi istodobno kao redatelj djelovao u Varaždinu, Skoplju, Mostaru i Karlovcu. U HNK Zagreb glumio je do 1954., kada na Gavellin poziv prelazi u Zagrebačko dramsko kazalište odnosno Kazalište Gavella.

Dobio je više priznanja: Sterijinu nagradu (1958.), Nagradu grada Zagreba (1960.), te za životno djelo Nagradu Vladimir Nazor (1970.). Glumio je u kazalištu, u više radio-drama i na televiziji, te u filmovima. Bavio se i prevodilačkim radom (preveo je nekoliko kazališnih komada s njemačkog).

Place:

Beč (Austrija)

Sremska Mitrovica

Sarajevo

Split

Varaždin (VARAŽDIN)

Skoplje (Makedonija)

Mostar

Karlovac (KARLOVAC)

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1888-1974 g.

Functions:

Glumac, redatelj

Title:

Blašković, Pero

Person type:

Osoba

History:

Pero Blašković (Karlovac, 25.06.1883. - Zagreb 03.04.1945.), general. Završio je kadetsku školu u Trstu. Bio je vojni časnik u Beču, Budimpešti, Segedinu, Temišvaru i Beloj Crkvi. U prvom svjetskom ratu kao austrougarski časnik sudjelovao s bosansko-hercegovačkom pukovnijom u borbama te bio zarobljen na Piavi, što je opisao u knjizi sjećanja "Sa Bošnjacima u Svjetskom ratu" (1939.). Nakon rata bio je kratko u jugoslavenskoj vojsci, potom u gospodarstvu; dugogodišnji je tajnik predstavništva jugoslavenskih cementnih tvornica u Beogradu. Jedan je od osnivača Hrvatskog kluba u Beogradu i njegov predsjednik. Objavio je velik broj članaka o gospodarskim problemima, putopisa i pjesama. Nakon proglašenja NDH preuzima zapovjedništvo Bosanske divizijske oblasti u Sarajevu. Kao domobranski časnik sukobljava se s predstavnicima Ustaške vojnice, a u kolovozu 1941. nakon sukoba s Andrijom Artukovićem, koji je u Sarajevo stigao kao Pavelićev izaslanik, uklonjen je s položaja. Do umirovljenja u proljeće 1942. obavljao dužnost "nadzornika pješaštva" u MINDOM-u. Blizak Augustu Košutiću i ratnom vodstvu HSS-a, protivnik ustaškog režima, pripadao je skupini domobranskih časnika koje smatraju vojnim stožerom HSS-a. Uhićen u noći 31.08.1944. i interniran u Dom gradskih činovnika na Sljemenu, potom zatvoren u Lepoglavi pod optužbom da je sudjelovao u puču Vokić-Lorković. Razbolio se od tifusa te je, smrtno bolestan, prevezen u Zagreb gdje je umro 03.04.1945. godine.

Place:

Beograd

Sarajevo

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1883-1945 g.

Functions:

General.

Title:

Jovičić, Nenad

Person type:

Osoba

History:

Nenad Jovičić (19.02.1922. - 20.04.2006.), snimatelj. Studirao filmsko snimanje u Pragu, a nakon toga karijeru započinje snimanjem priloga za filmske žurnale. Snimio je više od trideset dugometražnih igranih filmova, pedesetak kratkometražnih, a aktivan je bio i na televiziji. Snimatelj je prvog igranog filma u boji u bivšoj Jugoslaviji Pop Ćira i pop Spira (Sofija-Soja Jovanović, 1957.). U hrvatskoj kinematografiji snimio je film Druga strana medalje (Fadil Hadžić, 1965.) koji se odlikuje funkcionalnim vizualnim stilom, filmove obrada Glušćevića Goli čovik (1968.), Vuk samotnjak (1972.), u kojem je uspješno povezoao dokumentarističku fotografiju i stilizacijsku igranog filma, i Kapetan Mikula Mali (1974.). Za Vladimira Tadeja snima 1975. godine film Hitler iz našeg sokaka u kojem upravo kamera stvara uvjerljiv ugođaj, iako film otkriva i neke krajnje nemotivirane snimateljske postupke, kao često zumiranje. Jovičić je dobitnik niza nagrada i priznanja.

Place:

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1922-2006 g.

Functions:

Snimatelj

Title:

Lepetić, Zvonko

Person type:

Osoba

History:

Zvonko Lepetić (17.11.1928. - 04.01.1991.), hrvatski glumac. Od 1939. živio je u Sarajevu, gdje je polazio Dramski studio te od 1953. glumio u Narodnom pozorištu. Glumio je u kazalištima u Koprju, Subotici, Nišu, Bujama, Zadru i Šibeniku; stalni član ansambla splitskoga HNK-a 1963-68., a potom, kao slobodni umjetnik do umirovljenja 1983., nastupao u Dramskom kazalištu "Gavella", Teatru &TD, Dubrovačkim ljetnim igrama i Splitskom ljetu. Na filmu od 1966. (Konjuh planinom u režiji Fadila Hadžića), prvu zapaženiju ulogu ostvario je u filmu U gori raste zelen bor (1971.) Antuna Vrdoljaka, a svoje dvije jedine glavne uloge u filmovima Ludi dani (Nikola Babić, 1977.) i O pokojniku sve najljepše (O pokojniku sve najlepše, Predrag Antonijević, Srbija, 1984.). Uglavnom se pojavljivao u epizodnim, karakternim ulogama "Ijudi iz naroda", nastupivši u više od 100 igranih filmova, TV filmova i serija u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Makedoniji.

Zapaženiji su mu nastupi u filmovima Ljubav i poneka psotka (1969.) i Mećava (1977.) A. Vrdoljaka, Predstava Hamleta u Mrduši Donjoj Krste Papića (1973.), Okupacija u 26 slika (1978.) Lordana Zafranovića, Visoki napon (1981.) i Veliki transport (1983.) Veljka Bulajića, Balkanski špijun (1984.) Dušana Kovačevića i Božidara Nikolića, kao i u TV filmovima U mreži (1972.), Sitne igre (1981.) i Tamburaši (1982.) Marija Fanellija te u Čovjek koji je znao gdje je sjever a gdje jug (Nedim Đuherić, TV Sarajevo, 1989.). Široku je popularnost stekao ulogama u TV serijama Kuda idu divlje svinje (1971., kao šofer Ljubo) i Kapelski kresovi (1975-76., kao ekonom Brko), obje u režiji Ivana Hetricha, Vrdoljakovoj Prosjaci i sinovi (1972., prikazana 1984.), Čovik i po (Daniel Marušić, 1974.), Punom parom (M. Fanelli, 1978-80.) i Putovanje u Vučjak (Eduard Galić, 1986-87.) te dječjima Jelenko (Obrad Gluščević, 1981.) i Lažeš, Melita (Milivoj Puhovski, 1984.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Split

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1928-1991 g.

Functions:

Glumac

Title:

Martić, Grgo

Person type:

Osoba

History:

Grgo Martić (Rastovača kraj Posušja, BiH, 24.01.1822. - Kreševo, BiH, 30.08.1905.), hrvatski književnik, franjevac.

Studij filozofije završio u Zagrebu, a bogoslovije u Stolnome Biogradu (Székesfehérváru). Za svećenika zaređen 1845. u Travniku, služio je u različitim bosanskim mjestima, najveći dio života kao župnik u Sarajevu. Od 1878. živio je u kreševskome samostanu. Jedan je od najistaknutijih hrvatskih preporoditelja u Bosni. Uz ilirski pokret pristao je za boravka u Zagrebu (1839–41.), gdje je postao suradnik Danice i drugih listova (pod pseudonimom Ljubomir Martić Hercegovac). Pisao je lirske i epske pjesme, među kojima se opsegom ističe epski ciklus Osvetnici (I–VII, 1861–83.), o crnogorsko-turskim sukobima i bosanskohercegovačkoj krizi 1876–78., za koji mu je uzor bio u prvome redu I. Mažuranić, a i A. Kačić Miošić, I. Gundulić te usmeno epsko pjesništvo. Objavljivao je i prigodna djela religiozne tematike (Obrana Biograda godine 1456. Slavje sv. Ivana Kapistranskoga, 1887.; Posvetnici, 1895.) te putopise, u stihu i prozi. Za povjesničare su zanimljiva Zapamćenja, što ih je po njegovu kazivanju zabilježio J. Koharić (tiskana 1906. u cenzuriranoj verziji). S I. F. Jukićem objavio je Narodne pjesme bosanske i hercegovačke ... (1858.). Prevodio je djela Homera, J. Racinea, F. R. de Chateaubrianda i L. N. Tolstoja.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Kreševo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1822-1905 g.

Functions:

Franjevac, književnik.

VIAF person:

833542

Title:

Horvat, Branko

Person type:

Osoba

History:

Branko Horvat (Petrinja, 24.07.1928. - Krapinske Toplice, 18.12.2003.), ekonomist, političar i pedagog.

Gimnaziju završava u Požegi, gdje je tri godine uređivao gimnazijski zbornik 'Naše znanje'. Od 1941. sudjeluje u ilegalnom radu, a sa 1944. odlazi u partizane i sudjeluje u NOB-u. Studirao je tehniku, ekonomiju i filozofiju na Sveučilištu u Zagrebu, te je 1952. diplomirao, a 1955. doktorirao na Ekonomskom fakultetu. Doktorat stiže 1959. i na Sveučilištu u Manchesteru (Ujedinjeno Kraljevstvo), a specijalizirao je 1964-65. na Sveučilištu Harvard i Institutu za tehnologiju Massachusetts u SAD kao stipendist Fordove zaklade. Radio je kao asistent i znanstveni suradnik Instituta za naftu i Ekonomskog instituta u Zagrebu (1950. - 1955.), a od 1955. radi u Saveznom zavodu za privredno planiranje u Beogradu, u kojem je 1958. osnovao Odjel za ekonomska istraživanja i metodologiju planiranja. Taj odjel 1963. postaje Jugoslavenski institut za ekonomska istraživanja, a 1969. mijenja naziv u Institut ekonomskih nauka. Horvat je bio prvi direktor Instituta, sve do ostavke koju podnosi 1970. godine. Od 1962. radi kao izvanredni profesor Sveučilišta u Beogradu, a od 1975. redoviti je profesor na Fakultetu za vanjsku trgovinu u Zagrebu (od 1982. Ekonomski fakultet).

Predavao je ekonomsku analizu, političku ekonomiju socijalizma, privredno planiranje, ekonomsku teoriju i komparativne ekonomske sustave. Gostovao je na velikom broju sveučilišta diljem svijeta (SAD, Njemačka, Francuska, Češka, Čile, Tanzanija, Kanada, Kina...), te je ujedno održao predavanja i kraće tečajeve na osamdesetak instituta, akademija i sveučilišta u Europi, Sjevernoj i Latinskoj Americi, Africi i Aziji. Autor je tridesetak knjiga i više stotina članaka u domaćim i stranim znanstvenim časopisima i enciklopedijama. Djela su mu prevedena na sedamnaest jezika. Temeljna značajka Horvatovog znanstvenog rada je široko područje zanimanja. Počeo je s ekonomikom industrije nafte koju je analitički razvija s gledišta mikroekonomije i njezina društveno-ekonomskog značaja. Baveći se društvenim privrednim planiranjem sintetizirao je važna svjetska teorijska dostignuća. Dio rezultata tih istraživanja bila je ideja o centralnom investicijskom fondu kao načinu usmjeravanja privrednog razvoja i prijedlozi o financiranju razvoja nerazvijenih područja. Privredna recesija 1961. potaknula je Horvata na preorijentaciju s planskih na sistemska pitanja – analizu mehanizma i funkcioniranja privrednog sustava koja je vodila do uočavanja i utvrđivanja cikličnosti privrednih kretanja. Glavno mu je djelo "Politička ekonomija socijalizma" u kojem je predložio ekonomska, socijalna i politička rješenja. Inačica na engleskom jeziku proglašena je knjigom godine u SAD, a američki ekonomisti nominirali su ga 1983. na temelju te knjige za Nobelovu nagradu. Knjiga "Towards the theory of planned economy" potaknula je američki ekonomski časopis Economic Review da lansira termin "marksizam-horvatizam".

Horvat je prvi primijenio matematičke metode i druga sredstva moderne ekonomske analize u jugoslavenskoj ekonomiji. Bio je voditelj jugoslavenske delegacije na prvom zasjedanju Odbora UN-a za industrijski razvoj (1961.), te je pod njegovim predsjedništvom izrađen prijedlog da se osnuje UNIDO (Organizacija UN-a za industrijski razvoj). Bio je član velikog broja međunarodnih ekonomskih organizacija, udruženja i redakcija ekonomskih časopisa, te osnivač i predsjednik Međunarodnog udruženja za ekonomiku samoupravljanja. Bio je i osnivač i dugogodišnji urednik časopisa Ekonomska analiza, koji je kasnije promijenio naziv u Economic Analysis and Worker's Management. Sudjelovao je na velikom broju znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu. Radio je i kao ekonomski savjetnik predsjednika Saveznog izvršnog vijeća SFRJ, vlada Perua, Bangladeša, Brazila i predsjednika turske vlade.

Politički rad B. H. započinje kao omladinski rukovodilac Ujedinjenog

saveza antifašističke omladine Hrvatske u Požegi i član tamošnjeg odbora Narodne fronte. Na radnim akcijama 1945. - 1946. proveo je devet mjeseci. Na fakultetu postaje član SKOJ-a i KPJ. Na drugoj godini studija biva isključen iz Partije, no uskoro je rehabilitiran i članom ostaje do 1990. godine. Jedan je od osnivača Udruženja za jugoslavensku demokratsku inicijativu 1989., prvog nezavisnog političkog udruženja u SFRJ. Tijekom 1990. član je rukovodstva SKH-SDP i njegove "vlade u sjeni". Nakon što krajem 1990. napušta SDP, ponovno se politički angažira 1992. kao osnivač i predsjednik Socijaldemokratske unije, stranke nastale spajanjem Saveza reformista Hrvatske i Lige socijaldemokrata. Tu je dužnost obnašao do 1995., te ponovo u razdoblju 1998. - 2000. godine. Također je bio član Predsjedništva i Glavnog odbora društva "Josip Broz Tito" iz Zagreba. Znanstvena biografija B. H. objavljena je u desetak međunarodnih biografskih leksikona. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja, od kojih se ističu nagrada za najbolji rad iz statistike koju je dodijelilo Statističko društvo iz Manchester (1958.); Nagrada 'Mijo Mirković' Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1986.); zbornik u čast B. H. (2000.) i počasna titula profesora emeritusa Sveučilišta u Zagrebu (2003.).

Place:

Beograd

Petrinja (PETRINJA)

Požega (POŽEGA)

Novi Sad (Vojvodina)

Ljubljana

Sarajevo

Stockholm

Washington

New York (New York)

Berkeley

Pittsburgh (Pennsylvanija)

Pariz

Maribor

Prag

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1928-2003 g.

Functions:

Ekonomist, političar i pedagog

Title:

Šoulavy, Henrik

Person type:

Osoba

History:

Henrik (Jindrich) Šoulavy (27.12.1878.), liječnik. Rođen u gradu Sušice u Češkoj. Studij medicine završio je u Krakovu, diplomirao je u Pragu 1905. godine. Bio je vojni liječnik Austro-Ugarske Monarhije u Sarajevu odakle je posjećivao Split, Kaštela i Trogir. Godine 1908. zajedno sa roditeljima i dvije sestre doselio u Kaštela. Iznajmio je prostor u kaštelu Rušinić (Rossani), gdje je otvorio ambulantu i ljekarnu te ugošćavao svoje prijatelje i rodbinu iz Češke, Poljske, Austrije... Već tada se iz Kaštela u Europu odašilju razglednice zadovoljnih gostiju. Od 1909. godine živi u vlastitoj kući u Kaštel Lukšiću. Od tadašnjih vlasnika, obitelji konta Lamberta Cambia kupio je kaštel sa perivojem koji je 1590. godine sagradila splitska plemićka obitelj Tartalja (Tartaglia). Nakon izgradnje kaštela uokolo je formiran i park koji je dr. Šoulavy produžio do plaže. Kaštel je još u 19. stoljeću nadograđen na zapadnom dijelu i preuređen u secesijskom stilu. U njemu je Šoulavy otvorio prvi turistički pansion za redovite goste s nazivom „Pansion dr. Šoulavy“. Taj događaj smatramo početkom „organiziranog turizma“ u Kaštelima. U pansionu je u 19 godina djelovanja ostvareno više od 50 000 noćenja.

Place:

Krakov

Prag

Sarajevo

Kaštel Lukšić

Person legal status:

fizička osoba

Reminders:

Dolazak Jindricha Šoulavya u Kaštel Lukšić, 1905. godine, začetak je razvoja turizma i ugostiteljstva u Kaštelima.

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1878 g.

Functions:

Liječnik, ugostitelj

Title:

Dvorniković, Vladimir

Person type:

Osoba

History:

Vladimir Dvorniković (Severin na Kupi, 28.07.1888. - Beograd, 30.09.1956.), filozof.

Gimnaziju pohađao u Zemunu i Sarajevu (1898. - 1906.). Filozofiju studirao u Beču (od 1906.), gdje je i doktorirao (1911.) kod F. Jodla tezom "Von der Notwendigkeit der psychologischen Begründung Erkenntnistheorie". Od 1910. nastavnik Velike realke u Sarajevu, od 1917. gimnazije u Bihaću, a od 1918. Kraljevske muške učiteljske škole u Zagrebu. Od 1925. do 1926. u istom je gradu radio kao redoviti profesor na Filozofskom fakultetu.

Održao je više od 400 predavanja u zemlji i inozemstvu (Beč, Prag, Zürich). Godine 1933. u Beogradu postavljen za inspektora, a zatim i za pomoćnika ministra prosvjete. Od 1945. do 1950. radio u Savjetu za građevinarstvo i građevinsku industriju, a od 1953. kao stalni honorarni nastavnik Brodarske srednje tehničke škole.

Place:

Zemun

Sarajevo

Beč (Austrija)

Bihać

Beograd

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1888-1956 g.

Functions:

Objavljivao je rasprave, studije, eseje, članke i prikaze u periodikama "Omladina" (1909., 1918.), "Nastavni vjesnik" (1910. - 1911., 1919. - 1920.), "Hrvatska njiva" (1917. - 1926.), "Nova Evropa" (1920. - 1922.), "Europäische Revue" (1926.), "Letopis Matice srpske" (1927., 1938. - 1940.) "Republika" (1956.) i dr.

Najznačajnija djela su mu "Karakterologija Jugoslovena" (1939.) i "Savremena filozofija" I i II (1919., 1920.). Od 1930. bavio se i slikarstvom.

Title:

Bajurin, Jozo

Person type:

Osoba

History:

Jozo Bajurin (Hodilje kod Stona, 25.08.1914. - San Francisco (SAD), 04.04.1998.), pravnik. Gimnaziju završio u Sarajevu, studij prava u Zagrebu. Radio u Savezu hrvatskih privatnih namještenika. Prije II. svjetskog rata bio je jedan od istaknutih članova HSS-a. Tijekom rata imao položaj ministra NDH, te je kao predstavnik države boravio u Rimu, Belgiji i Švicarskoj, gdje ga je zatekao i završetak rata pa se više nije vraćao u Hrvatsku. Godine 1949. iz Švicarske preselio u SAD, gdje je bio aktivan u hrvatskoj iseljeničkoj zajednici. Pisao je list "Zajedničar".

Place:

San Francisco, CA

Sarajevo

Rim

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1914-1998 g.

Title:

Kallay, Benjamin

Person type:

Osoba

History:

Benjamin Kallay (Budimpešta, 22.12.1839. - Beč, 13.07.1903.), austrougarski političar, diplomat i povjesničar.

Na Sveučilištu u Budimpešti studirao pravo i ekonomiju. Kao dobar poznavatelj jezika i prilika u Srbiji, god. 1868. imenovan za generalnog konzula u Beogradu te je na tom položaju ostao do 1875. godine. Za vrijeme istočne krize najistaknutiji predstavnik Andrásyjeve istočne politike u Mađarskoj. God. 1882. imenovan za zajedničkog austrougarskog ministra financija, u svojstvu kojeg je vršio i upravu nad područjem Bosne i Hercegovine. Na spomenutom je položaju organizirao složen činovnički aparat u kojemu je odvojio civilnu od vojne uprave, zauzimao se za izgradnju željeznice i ulazak austrougarskog kapitala te je pridonio gospodarskoj i kulturnoj modernizaciji BiH.

Godine 1880. izabran u Mađarsku akademiju znanosti.

Place:

Budimpešta

Beograd

Beč (Austrija)

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1839-1903 g.

Functions:

Radio je na razvijanju posebnosti BiH, promičući bošnjaštvo kao nacionalnu pripadnost. Usporedo s političkom, bavio se znanstvenom i publicističkom djelatnošću. Napisao djelo "Istorija Srba" (1877.). Njegov je nedovršeni tekst o prvom srpskom ustanku objavio L. Thallóczy na mađarskom i njemačkom jeziku pod nazivom "Historija srpskog ustanka 1807 - 1810", nešto kasnije napisao je studije "Rusija na istoku" i "Ugarska na granici istoka i zapada". God 1900. izdao anonimni spis na njemačkom "Položaj muhamedanaca u Bosni".

VIAF person:

42638451

Title:

Prelog, Milan st.

Person type:

Osoba

History:

Milan Prelog (Zagreb, 08.02.1879. - Zagreb, 24.12.1931), povjesničar. Osnovnu školu i gimnaziju završio u Zagrebu. U istom gradu započeo studij povijesti i geografije, kasnije ga nastavio u Pragu, gdje je 1901. promoviran u doktora filozofije. Kao nastavnik radio u Petrinji, Banjoj Luci i Sarajevu, te kao direktor ženske realne gimnazije u Osijeku. U razdoblju 1920. - 1924. pohađao arhivističke studije u Pragu. God. 1922. imenovan profesorom opće povijesti srednjeg i novog vijeka na Zagrebačkom sveučilištu (do 1926. kada je umirovljen). Godinu kasnije (1927.) izabran za profesora opće povijesti srednjeg vijeka na Filozofskom fakultetu u Skoplju. Osim bosanske povijesti ("Povijest Bosne od najstarijih vremena do propasti Kraljevstva", 1912.), uglavnom proučavao hrvatsku povijest 19. st. U djelu "Slavenska renesansa krajem XVIII. i u prvoj polovini XIX. vijeka" (1924.), dao prvi cjeloviti prikaz preporodnih pokreta slavenskih naroda do 1849. godine. Pisao je i o hrvatskoj povijesti u vrijeme narodnog preporoda ("Istorijski portreti i članci", 1926.). Od 1907. godine, pod pseudonimom Historik i dr., djelovao kao stručni kritičar u revijama "Suvremenik", "Behar" i "Jugoslavenska njiva". Napisao veliki broj priloga iz hrvatske povijesti u "Narodnoj enciklopediji srpsko-hrvatsko-slovenačkoj".

Place:

Petrinja (PETRINJA)

Banja Luka

Sarajevo

Prag

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1879-1931 g.

Functions:

Povjesničar.

VIAF person:

100207080

Title:

Čejvan, Adem

Person type:

Osoba

History:

Adem Čejvan (02.03.1927. - 05.11.1989.), kazališni i filmski glumac. Nakon Trgovačke akademije, studirao pravo i povijest umjetnosti. Kao kazališni glumac radio u Banjoj Luci, Zagrebu, Sarajevu i Beogradu. Ostvaruje velik broj kazališnih, filmskih i tv-uloga – glavnih i epizodnih. Jednako uspješan kao negativac (Lisice, 1969., K. Papića, Seljačka buna 1573, 1975., V. Mimice), kao pozitivni junak (Ovčar, 1971., B. Tanovića) ili u složenijim karakternim ulogama (Ljubav i bijes, 1978., B. Tanovića), a pokazuje dar i za ironiju (Slike iz života udarnika, 1972., B. Čengića) i komiku (Polenov prah, 1974., N. Stojanovića). U tv-dramama sudjeluje još od 1956. (Vražji otok I. Hetricha), kreirajući zatim niz markantnih likova u produkcijama Televizije Zagreb (Gospođica Julija; Nepokoreni grad), Sarajevo (To; Odbornici; Otac i neki važni ljudi), Beograd (Frontaš; Pucanj u šljiviku; Đavolje merdevine) i Ljubljana (Putovi i stranputice).

Place:

Banja Luka

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Beograd

Ljubljana

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1927-1989 g.

Functions:

Glumac

Title:

Gregorin, Joža

Person type:

Osoba

History:

Josip (Joža) Gregorin (29.03.1913. – 06.11.1984.), hrvatski glumac. U Zagrebu pohađao Dramski studio te počeo nastupati u HNK-u 1940. godine. Jedan od pokretača Kazališta narodnog oslobođenja Hrvatske, 1945–50. nastupao u Sarajevu, gdje je predavao na Pozorišnoj školi. Od 1956. bio je član zagrebačkoga HNK-a. Glumio i u filmovima.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1913-1984 g.

Functions:

Glumac

Title:

Papandopulo, Boris

Person type:

Osoba

History:

Boris Papandopulo (Bad Honnef, Njemačka, 25.02.1906. – Zagreb, 16.10.1991.), hrvatski skladatelj i dirigent.

Potomak ugledne obitelji Strozzi (baka Marija Ružička-Strozzi, ujak Tito Strozzi), koja je njegovala kazališnu i glazbenu umjetnost. Majka mu je bila Maja Strozzi-Pečić, cijenjena sopranistica, a otac ruski plemenitaš Konstantin Papandopulos. Diplomirao je kompoziciju 1929. na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi B. Berse. Dirigiranje je učio na Novom konzervatoriju u Beču (1925–28.) kod Dirka Focka. Bio je zborovođa pjevačkoga društva Kolo (1928–34.) i dirigent Društvenog orkestra Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu (1931–34.), zborovođa pjevačkoga društva Zvonimir u Splitu (1935–38.), potom u Zagrebu zborovođa Kola (1938–46.), dirigent (1940–45.) i ravnatelj (1943–45.) Opere te dirigent Simfonijskog orkestra Hrvatskoga krugovala (1942–45.). Nakon II. svjetskog rata dirigirao je Operom u Rijeci (i bio njezin direktor 1946–48., 1953–59.), potom Operom u Sarajevu (1948–53.), Zagrebu (1959–65.) i Splitu (1968–74.). Istodobno je bio gost-dirigent u kazalištu Komedi-ja u Zagrebu te Opere u Kairu. Godine 1965. imenovan je redovitim članom JAZU. Ostavio je opsežan opus s više od 400 djela. Pisao je za sva glazbena područja: orkestralnu, koncertantnu i komornu glazbu, solističke skladbe (posebno za glasovir, s poznatom Contradanzom), glazbeno-scenska djela i kantate, filmsku glazbu (npr. Bakonja fra Brne F. Hanžekovića, 1951.; Pustolov pred vratima Š. Šimatovića, 1961.), sakralne skladbe te skladbe za glas ili zbor (Ljubavne pjesme, Svatovske, Dodolice i dr.). Njegov opus pripada u sam vrh hrvatske umjetničke glazbe 20. st. Dobio je Nagradu "Vladimir Nazor" za životno djelo (1968.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Rijeka

Split

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1906-1991 g.

Functions:

Skladatelj, dirigent

Title:

Bulajić, Veljko

Person type:

Osoba

History:

Veljko Bulajić (22.03.1928. - 02.04.2024.), hrvatski filmski redatelj i scenarist. U trećoj godini života s obitelji se preselio u Sarajevo. Od 1946. živi u Zagrebu, gdje se školovao u večernjim školama te radio u odjelu za kulturu Doma JNA. Privučen filmom, upisao je filmski tečaj u Jadran filmu, a potom kao stipendist studirao filmsku režiju u Centro Sperimentale di Cinematografia u Rimu. Pošto je asistirao Vatroslavu Mimici na igranom filmu U oluji (1952.), režirao je šest kratkometražnih dokumentarnih filmova; prvi mu je bio Kamen i more (1953.), u crnogorskoj produkciji, a iste godine je u hrvatskoj produkciji ostvario film Brod lualica.

U igranom filmu debitirao je dugometražnim ostvarenjem Vlak bez voznog reda (1959., nagrađen za najbolji film i scenarij na festivalu igranog filma u Puli), uvrštenim u glavni program Cannesnoga festivala, epskim prikazom migracije stanovnika jednoga sela iz Dalmatinske zagore u napuštene folksdojčerske kuće u Vojvodini nakon II. svjetskoga rata, nastalim pod utjecajem talijanskoga neorealizma (sudbine tzv. "malih ljudi"), ali i američkog epskog vesterna (preseljenje kolektiva u novu zemlju, motiv vlaka). Utjecaj talijanske kinematografije zamjetljiv je u cjelini njegova opusa – ponovno neorealizma u njegovu trećem, iznimno cijenjenom filmu Uzavreli grad (1961., Velika zlatna arena za najbolji film i Zlatna arena za scenarij na pulskom festivalu), o doseljavanju radnika u industrijsku zonu Zenice, i u kasnom ostvarenju Obećana zemlja (1986.), svojevrsnu nastavku Vlaka bez voznog reda, sudskom dramom o političkim zabludama kolektivizacije u poratnom razdoblju, a talijanskoga političkog filma u povijesnim alegorijskim filmovima Čovjek koga treba ubiti (1979., nagrađivan na više inozemnih festivala filmova strave i fantastike), o crnogorskom "lažnom caru" Šćepanu Malom, i Libertas (2006.), o Marinu Držiću, kao i u ranijoj ratnoj znanstvenofantastičnoj alegoriji Rat (1960., Zlatna arena za režiju na pulskom festivalu), uvrštenoj u konkurenciju venecijanskoga festivala.

Place:

Sarajevo

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1928-2024 g.

Functions:

Redatelj, scenarist

Title:

Čokić, Husein

Person type:

Osoba

History:

Husein Čokić (16.06.1931.), filmski i kazališni glumac. Glumačku karijeru počinje 1953. u kazalištu u Banjoj Luci. Punu afirmaciju stječe na filmu, osobito ulogom radnika koji se bori protiv samovoljnih postupaka svog direktora u filmu Licem u lice (1963.) B. Bauera. Ostvaruje zapažene uloge i u filmovima Marš na Drinu (1964.) Ž. Mitrovića, Provereno, min njet (1965.) Z. Velimirovića, Konjuh planinom (1966.) F. Hadžića, Koraci kroz magle (1967.) Ž. Skrigina, Diverzanti (1967.) H. Krvavca, Ovčar (1971.) B. Tanovića, Deveto čudo na Istoku (1972.) V. Filipovića, Ljubica (1978.) K. Golika i dr. Uspješno je nastupao i u brojnim koprodukcijskim filmovima i tv-serijama, kao i u dramskim produkcijama Televizije Sarajevo.

Place:

Banja Luka

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Bosanski

Time of action:

1931 g.

Functions:

Glumac

Title:

Kosić, Vasa

Person type:

Osoba

History:

Vasa Kosić (Cetinje, 02.04.1899. - Sarajevo, 26.12.1957.), filmski i kazališni glumac. Studirao arhitekturu u Beogradu i usporedno pohađao glumačku školu. Kao kazališni glumac angažiran je najprije na Cetinju i u Banjoj Luci, a od 1937. u Sarajevu. Istovremeno se bavi i teorijom kazališne glume i pedagoškim radom. Upečatljive glumačke kreacije ostvaruje u filmovima Živjeće ovaj narod (N. Popović, 1947.), Bakonja fra Brne (F. Hanžeković, 1951.), Major Bauk (N. Popović, 1951.) i Hanka (S. Vorkapić, 1955.).

Place:

Beograd

Cetinje

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Srpski

Time of action:

1899-1957 g.

Functions:

Glumac.

Title:

Bačić Grlica, Ante

Person type:

Osoba

History:

Ante Bačić Grlica (04.04.1911. - 07.01.2002.), apotekar. Potječe iz stare i ugledne blatske obitelji Bačić Posinak, vlasnice jednog od 19 blatskih kaštela. Rođen je 1911. u Blatu gdje je završio osnovnu i građansku školu. Radio je u Blatu kao poslovođa u trgovini, vodio parobrodarsku agenciju Slobodne plovidbe u Prigradici. Poslije je otvorio papirnicu. U Kninu je završio Nižu poljoprivrednu školu. U II. svjetskom ratu se pridružuje partizanima. Nakon završenog višeg apotekarskog tečaja vrši dužnost apotekara. Poslije rata pohađa i svršava gimnaziju u Zemunu te Sanitetško učilište u Ljubljani. Radi u Vojno-sanitetskom zavodu JNA, najprije u Beogradu, a potom u Sarajevu. U tom gradu živi sve do umirovljenja 1972. godine. Umirovljen je u činu potpukovnika. Potom živi u Splitu, u kojem i umire 2002. godine. Pokopan je u Blatu.

Place:

Blato (o. Korčula)

Sarajevo

Split

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1911-2022 g.

Person organization:

Otac Franko - majka Marica Bosnić Janje;
Supruga: Vida Nakić Vojnović (r. u Drnišu);
Sinovi: Domagoj (r. 1948.) i Mladen (r. 1949.).

Functions:

Uz svoj redovan posao, Bačić se intenzivno bavio sakupljanjem izvora za povijest rodnog Blata mahom po obiteljskim pismohranama. Njih bi kopirao, strojno prepisivao i uvezivao. Radio bi prijevode, a niz je cjelina i obradio u svojih par radova.

Uz ovu zbirku u Državnom arhivu u Dubrovniku, kutiju povijesnih izvora o Blatu otkupio mu je i preuzeo Hrvatski državni arhiv u Zagrebu 1987. i 1991. Podosta sakupljenog, zapisanog i prepisanog etnografskog materijala iz Blata predao je i Zavodu za istraživanje folklor. Sve materijale popratio je svojim bilješkama. Sakupio je i zbirku blatskih riječi i izraza poklonivši je Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

Napisao je i nekoliko radova: „Iz glazbene djelatnosti u Blatu“ (Zbornik otoka Korčule 1, Zagreb 1972., str. 128-129); „Dopisivanje don Franka Franulovića Glumca, plebana Blata, sa francuskim okupacionim vlastima od 1807. do 1809.“ (Zbornik otoka Korčule 2, Zagreb 1972., str. 87-94). Bio je prisutan i u novinskom tisku, u kojem se javljao otvarajući polemiku na temu blatske povijesti.

Okupio je dvije klape u Blatu - "Veseljavci" i "Žetelice", koje su s uspjehom nastupile na Omiškom festivalu početkom sedamdesetih godina.

Title:

Truhelka, Marija

Person type:

Osoba

History:

Marija Truhelka, rođ. Schön (Kern, 25.03.1835. - Sarajevo, 03.04.1918.), druga supruga Ante Vjenceslava Truhelke, od oca Josipa (Jozef) i majke Alojzije. U majčinoj se domovnici kao zanimanje navodi posebnica (u značenju manje privatne poduzetnice).

Place:

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1835-1918 g.

Title:

Blažeković, Milan, političar

Person type:

Osoba

History:

Milan Blažeković (Prozor, BiH, 23.10.1913. - Zagreb, 14.12.1998.), hrvatski političar i publicist.

Realnu gimnaziju završio 1932. u Osijeku, iste godine upisao Pravni fakultet na Zagrebačkom sveučilištu na kojem je doktorirao 1937. godine.

Do 1941. radio u Državnom pravobranilaštvu u Novom Sadu, Sarajevu i Zagrebu. Za vrijeme NDH radio kao tajnik u Ministarstvu vanjskih poslova, a zatim poslan na specijalizaciju političkih znanosti na Berlinsko sveučilište. Polovicom 1943. postavljen za tajnika hrvatskog poslanstva u Berlinu i na toj je dužnosti ostao do 1945. godine. Potonje je godine, nakon ulaska savezničkih jedinica u Njemačku, interniran u logor kraj Salzburga (do 1947.). Godine 1948. emigrirao u Buenos Aires. Bio je aktivan u emigrantskoj politici, surađivao u "Hrvatskoj reviji" (od 1952.), "Hrvatskoj misli" (od 1955.) i drugim publikacijama. Sudjelovao u osnivanju Hrvatsko-latinoameričkog kulturnog instituta te u pokretanju časopisa na španjolskom jeziku "Studia Croatica". Godine 1996. vratio se u domovinu.

Place:

Berlin

Buenos Aires

Novi Sad (Vojvodina)

Sarajevo

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1913-1998 g.

Functions:

Političar i publicist. Bavio se prikupljanjem arhivske građe o hrvatskoj emigraciji i pokrenuo je osnivanje Hrvatskog iseljeničkog arhiva i knjižnice "Fra Lino D. Pedišić OFM" (1991.).

VIAF person:

250388825

Title:

Draganović, Krunoslav

Person type:

Osoba

History:

Krunoslav Draganović (Brčko, 30.10.1903. - Sarajevo, 05.07.1983.), svećenik, povjesničar, političar.

Gimnaziju završio u Sarajevu 1922. godine. Studij na bečkoj Politehnici prekinuo 1925. i prešao na sarajevsku bogosloviju te je 1928. zaređen za svećenika. Bio je na čelu brojidbenog ureda Napretkove zadruge, vjeroučitelj u pučkim školama i upravitelj katoličkog nakladnika Academia Regina Apostolarum. Godine 1932. u Papinskom orijentalnom institutu bavi se kršćanstvom istoka i islamom. Godine 1935. - 1936. vjeroučitelj je u Sarajevu, 1936. - 1939. nadbiskupski tajnik te 1939. - 1940. ravnatelj Nadbiskupske kancelarije i prvi prisjednik Duhovnog stola. Godine 1942. postaje redoviti profesor na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ljeti 1943. pri hrvatskom predstavništvu pri Svetoj Stolici pomaže Caritas Zagrebačke nadbiskupije i Hrvatski crveni križ radi pomoći pri zbrinjavanju i oslobađanju interniranih i uhićenih Hrvata u Italiji.

Nakon II. svjetskog rata ostaje u Rimu i nastavlja pomagati hrvatskim izbjeglicama pred političkim progonima komunističkih vlasti na području tadašnje Jugoslavije kroz Bratovštinu Sv. Jeronima za pomoć hrvatskim izbjeglicama. Aktivno sudjeluje u hrvatskoj emigraciji. Početkom 1960-ih odlazi u Austriju gdje se povlači iz javnog života pripremajući se za istraživanje i pisanje povijesti poratne sudbine hrvatske vojske i civila NDH ("Bleiburg, križni put, logori"). Godine 1967. vraća se u Jugoslaviju i dalje živi u Sarajevu.

Place:

Sarajevo

Zagreb (ZAGREB)

Rim

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1903-1983 g.

Functions:

Svećenik, povjesničar, političar.

VIAF person:

66588186

Title:

Supek, Rudi

Person type:

Osoba

History:

Rudi Supek (Zagreb, 08.04.1913. - Zagreb, 02.01.1993.), sociolog, psiholog i filozof.

U Zagrebu je završio 2. mušku realnu gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu upisao je filozofsku grupu predmeta te diplomirao 1937. godine. Nakon odsluženja vojnog roka odlazi 1939. u Pariz na studij psihologije, gdje dobiva stipendiju francuske vlade. Diplomirao je 1940. na Institutu za psihologiju Sveučilišta u Parizu, te je iste godine stekao diplomu Instituta National de l' Orientation professionnelle. U Parizu se povezao s Borisom Kidričem i Komunističkom partijom Jugoslavije (KPJ). Nakon hapšenja, u siječnju 1944., zatočen je u nacističkom koncentracijskom logoru Buchenwald. Kao predstavnik jugoslavenskih interniraca bio je član ilegalnog Međunarodnog logorskog odbora. Kroz dva mjeseca nakon oslobođenja logora tamo uređuje list "Naš glas".

Nakon što je predao doktorsku disertaciju na Sorbonni, vraća se 1950. u Zagreb i biva izabran za predavača na Katedri za psihologiju Filozofskog fakulteta. Doktorirao je 1952. u Zagrebu, a slijedeće godine i u Parizu. Habilitacijsku radnju obranio je 1955. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Iduće godine imenovan je docentom za područje socijalne i kliničke psihologije. Također je predavao psihologiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Ostavku na Filozofskom fakultetu daje 1957. godine. Bio je jedan od osnivača i glavni urednik časopisa za teoriju društvenih i prirodnih znanosti "Pogledi" (1952. - 1954.) koji je Partija zabranila. U listopadu 1958. izabran je za višeg znanstvenog suradnika na Institutu društvenih nauka Sveučilišta u Beogradu.

U listopadu 1960. izabran je za izvanrednog profesora na novoosnovanoj katedri za sociologiju Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tamo je 1963. osnovao Odsjek za sociologiju, gdje je 1967. izabran za redovnog profesora. Radio je na osnivanju Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, gdje je 1962/63. predavao metode istraživanja. Jedan je od osnivača Instituta za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, gdje je bio predstojnik Odjela za sociološka istraživanja, te je organizirao i predavao na prvom postdiplomskom studiju sociologije u Zagrebu. Predavao je na mnogim sveučilištima u Europi i Americi, učestvovao na brojnim znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. U školskoj godini 1969/70. predavao je na Sveučilištu Columbia u New Yorku.

U raznim vremenskim razdobljima bio je dva puta predsjednik Sociološkog društva Hrvatske i Jugoslavenskog udruženja za sociologiju. Početkom 1970-ih predsjedavao je Inicijalnom zajednicom za sociologiju Sveučilišta u Zagrebu. Bio je član Međunarodnog sociološkog udruženja (ISA). Tu je potaknuo osnivanje grupe za istraživanje participacije, radničke kontrole i samoupravljanja koja je 1978. priznata kao stalni istraživački odbor ISA. Bio je član Međunarodnog udruženja sociologa francuskog jezika (AISLF), te jedan od osnivača Međunarodnog centra za dokumentaciju i istraživanje samoupravljanja u Parizu 1977. (CICRA).

Jedan je od osnivača i predsjednik Korčulanske ljetne škole (Korčula, 1963. - 1974.) koja je okupljala filozofe i sociologe iz cijelog svijeta. Zbog političkih pritisaka, nakon 1974., dolazi do ukinuća financijskih sredstava. Zajedno s Eugenom Pusićem osnovao je 1971. interdisciplinarnu studijsku grupu Čovjek i sistem u okviru projekta Globalni društveni sistem, najprije na Institutu za društvena istraživanja, a potom na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Biblioteka Čovjek i sistem izdala je u razdoblju 1975. do 1980. sedam knjiga.

Supek je bio jedan od inicijatora Prve međunarodne konferencije za participaciju, radničku kontrolu i samoupravljanje održanu 1974. u Dubrovniku, kao i Druge, održane u Parizu 1977. godine. Jedan je od osnivača i glavnih urednika časopisa Sociologija (1959. - 1961.), prvog časopisa za sociologiju, socijalnu psihologiju i socijalnu antropologiju u Jugoslaviji, kao i časopisa Praxis (1964. - 1974.), koji je bio ugašen. Bio je član redakcije časopisa Praxis International od njegova osnivanja 1981.

do svoje smrti 1993. godine.

Bio je urednik i pisac predgovora biblioteke Antropos u izdavačkoj kući Naprijed. Napisao je preko dvadeset knjiga iz područja psihologije, sociologije i filozofije, te brojne znanstvene i stručne radove. Radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, talijanski, češki, hebrejski i japanski jezik.

Nagrade: nagrada Matice hrvatske (1958.), Božidar Adžija (1968.), počasni doktorat Sveučilišta u Uppsali, Švedska (1976.), francuski orden Commandeur de l'ordre des Arts et des Lettres (1984.), odličje predsjednika Republike Francuske Officier de la Legion d'honneur (1989.), njemačko DDR odličje Kämpfer gegen Faschismus.

Place:

Beograd

New York (New York)

Beč (Austrija)

Crikvenica

Dubrovnik

Sarajevo

Split

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1913-1993 g.

Functions:

Sociolog, psiholog i filozof.

VIAF person:

79071557

Title:

Horvat, Benko

Person type:

Osoba

History:

Benko Horvat (Vinkovci, 14.09.1873. - Zagreb, 28.02.1955.), numizmatičar i kolekcionar. Od 1901. do 1907. financijski je službenik vlade u Sarajevu, 1907. - 1921. bankovni ravnatelj u Trstu, gdje je započeo skupljati starine, od 1921. bankovni činovnik u Zagrebu. Godine 1928. pokrenuo je osnivanje Numizmatičkog društva i do smrti bio njegovim predsjednikom. Godine 1933. inicirao je izdavanje stručno-znanstvenog časopisa Numismatika i 1933. - 1955. bio mu urednikom. Godine 1928. svoju zbirku grčkog i rimskog novca (10000 komada) ustupio je Arheološkomu muzeju, a više tisuća primjeraka antičkog novca oporučno je ostavio Gradskom muzeju u Vinkovcima, što je bio početni fundus muzejske numizmatičke zbirke. Radove o primjercima iz svojih zbirka objavljivao je u publikacijama Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva (1928.), Numismatika (1933.; O tetradrahmama grada Damastiona 1934–36.; 1953.) i Numizmatičke vijesti (1939.). Bio je tajnik Društva prijatelja Strossmayerove galerije za koju je nabavio niz slika. Posjedovao je veliku zbirku umjetnina (oko 600 predmeta) koju je 1946. darovao gradu Zagrebu (danas na pohrani u Muzeju suvremene umjetnosti). Sadržava umjetničke predmete iz antičkog razdoblja (Tanagra figure, game), slike, grafike i crteže iz razdoblja baroka, manirizma i renesanse te vrijedne rukopise i inkunabule. Kao jedna od rijetkih integralno sačuvanih zbirka između dvaju ratova, po Horvatovoj je smrti sustavno popisana i sređena, a iz njezina sadržaja na izložbama se najčešće prezentirala umjetnost 19. st. Osnutkom i povećavanjem Galerije suvremene umjetnosti, zbirka je izgubila stalni postav, no njezini se pojedini dijelovi povremeno izlažu. Prigodom proslave 65-godišnjice života i 40-godišnjice numizmatičkog rada A. Augustinčić izradio je spomen-medalju s njegovim likom.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Trst

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1873-1955 g.

Functions:

Numizmatičar.

VIAF person:

39508785

Title:

Truhelka, Ćiro

Person type:

Osoba

History:

Ćiro Truhelka (Osijek, 02.02.1865. - Zagreb, 18.09.1942.), arheolog i povjesničar.

Povijest umjetnosti i arheologiju diplomirao i doktorirao u Zagrebu. Kratko vrijeme radio kao kustos u Strossmayerovoj galeriji slika. Od 1886. boravio u Sarajevu gdje je sudjelovao u pripremama za osnivanje Zemaljskog muzeja BiH (1888.), u kojemu je bio prvi kustos, a od 1905. i direktor. Niz godina uređivao "Glasnik Zemaljskog muzeja za Bosnu i Hercegovinu", a sudjelovao je i u izdavanju časopisa "Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Herzegovina".

Od 1926. do 1931. godine radio na Sveučilištu u Skoplju, a nakon umirovljenja preselio u Zagreb.

Predmet Truhelkinog proučavanja bila je prije svega prethistorijska arheologija, ali se bavio i antikom, srednjovjekovnim spomenicima, paleografijom, numizmatikom, etnologijom i poviješću. Posebno se istaknuo u proučavanju stećaka i bosanske srednjovjekovne paleografije. Istraživao je ilirske grobove na Glasincu i sojeničko naselje u Donjoj Dolini. Značajniji su mu radovi "Gromile na Glasincu" ("Glasnik Zemaljskog muzeja BiH", 1899.), "Prehistorička sojenica u koritu Save kod Donje Doline" (isto, 1901.), "Sojenica u Donjoj Dolini" (isto, 1902., 1903., 1904., 1906.), "Prilozi rimskoj arheologiji Bosne i Hercegovine" (isto, 1892.), "Natpis Kulina bana" (isto, 1898.), "Srednjovjekovni stećci Bosne i Hercegovine" (1941.), "Slavonski banovci" (isto, 1897.) i dr.

Place:

Skoplje (Makedonija)

Sarajevo

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1865-1942 g.

Functions:

Arheolog i povjesničar

Title:

Petri, Ivona

Person type:

Osoba

History:

Ivona Petri (16.05.1897. - 21.03.1974.), hrvatska glumica. Debitirala u zagrebačkome HNK-u 1929. kao Vojnovićeva Anđelija (Smrt majke Jugovića) te bila primljena u ansambl Drame. U angažmanu Pozorišta Zetske banovine (Cetinje, Dubrovnik, 1930–33.), zatim u Novom Sadu (1933–35. i 1937–40.), Sarajevu (1935–36.) i Splitu (1940–41.) te u međuvremenu u Banjoj Luci i Kragujevcu, a od 1942. bila je ponovno članica zagrebačkoga HNK-a. Ansamblu Dramskoga kazališta "Gavella" pristupila je 1954. godine. Glumica realističke škole, lijepa govora i uzorne dikcije, istaknula se kao Gertruda (W. Shakespeare, Hamlet), Boja (B. Nušić, Knez od Semberije), Gđa Warren (G. B. Shaw, Zanat gđe Warren), Jele (I. Vojnović, Ekvinocij), Barunica Castelli (M. Krleža, Gospoda Glembajevi) i Valerija (G. Senečić, Logaritmi i ljubav).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Novi Sad (Vojvodina)

Split

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1897-1974 g.

Functions:

Glumica

Title:

Kukić, Rudolf

Person type:

Osoba

History:

Rudolf Kukić (13.03.1903. - 06.12.1978.), hrvatski glumac. Pohađao vojnu akademiju u Čehoslovačkoj. Nakon povratka u Sarajevo 1923. bio je angažiran kao operetni tenor. Od 1927. kao član zagrebačkoga HNK-a glumio je uglavnom likove zavodnika i ljubavnika. Povremeno nastupao u operetama (Niki, Čar valcera O. Strausa). Nakon umirovljenja glumio sporedne uloge na filmu: Koncert B. Belana (1954.), Naši se putovi razilaze Š. Šimatovića (1957.), H-8 N. Tanhofer (1958.), Ponedjeljak ili utorak V. Mimice (1966.), Rondo Z. Berkovića (1966.) i televiziji: serija Kapelski kresovi I. Hetricha (1975-76.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1903-1978 g.

Functions:

Glumac

Title:

Hajdarhodžić, Izet

Person type:

Osoba

History:

Izet Hajdarhodžić (25.12.1929. - 12.12.2006.), hrvatski glumac. Nakon završene gimnazije bio novinar i kazališni kritičar Radio Dubrovnika (1948-52.), amaterski se bavio glumom. Diplomirao glumu na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu 1957. godine. Angažiran u Kazalištu Marina Držića u Dubrovniku kao glumac, redatelj i umjetnički ravnatelj 1957-61. i 1963-68. Član Narodnoga pozorišta u Sarajevu 1961-63. Od 1968. u zagrebačkom HNK-u, ali je nastupao i u drugim kazalištima, osobito u Teatru &TD i na Dubrovačkim ljetnim igrama. Predavao na Akademiji dramske umjetnosti 1968. - 2000. godine. Proslavio se ulogom Skupa M. Držića, koju je tumačio na Dubrovačkim ljetnim igrama 1958-71. i u nekoliko kazališta. Ostvario više od 80 uloga u raznovrsnu repertoaru. Nastupao i na radiju, televiziji i filmu: Kaja ubit ću te (1967., V. Mimica), Kad čuješ zvona (1969., A. Vrdoljak), Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja (1973., K. Papić) i dr. Režirao više predstava u Dubrovniku, Sarajevu i Tuzli.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Dubrovnik

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1929-2006 g.

Functions:

Glumac

Title:

Margetić, Milorad

Person type:

Osoba

History:

Milorad Margetić (23.08.1929. - 01.07.1973.), glumac. Završivši gimnaziju otpočinje glumačku karijeru u Osijeku, a 1953. prelazi u Narodno pozorište u Sarajevu. S uspjehom nastupa i na filmu. Glumio u filmovima Pod sumnjom (B. Belan, 1956.) i Samo ljudi (B. Bauer, 1957.),

Place:

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Time of action:

1929-1973 g.

Functions:

Glumac

Title:

Truhelka, Jagoda

Person type:

Osoba

History:

Jagoda Truhelka (05.02.1864. - 17.12.1957.), učiteljica i književnica. Pučku školu i gimnaziju pohađala u Osijeku i Zagrebu. Od 1882. do 1884. radila kao namjesna učiteljica u osječkoj gornjogradskoj pučkoj školi. Godine 1885. postavljena za ravnateljicu više djevojačke škole u Gospiću, a od 1892. do 1901. predavala na ženskom liceju u Zagrebu. Potonje je godine imenovana ravnateljicom više djevojačke škole u Banja Luci, a 1910. premještena u Sarajevo za ravnateljicu tamošnje više djevojačke škole. Već sljedeće 1911. godine imenovana profesoricom na novootvorenoj ženskoj učiteljskoj školi. Na tom radnom mjestu je umirovljena 1923. godine. Nakon umirovljenja preselila u Zagreb. Smatra se prethodnicom Ivane Brlić-Mažuranić u realističkom pristupu dječjoj književnosti. Najznačajnija djela Tugomila (1894.), U carstvu duše (1910.), Zlatni danci (1918.), Bogorodičine trešnje (1929.), Zlatko (1934.), Crni i bijeli dani (1944.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1864-1957 g.

Functions:

Učiteljica i književnica.

VIAF person:

23061677

Title:

Truhelka, Branimir Aleksander

Person type:

Osoba

History:

Branimir Aleksander Truhelka (Sarajevo, 01.09.1888. - Zagreb, 23.03.1945.), astrofizičar. Školu pohađao u rodnom gradu, ispit zrelosti položio 1906. godine. Studirao u Zagrebu (matematika i fizika) i Beču (astronomija). Godine 1910. završio studij i postao namjesnim učiteljem u mostarskoj gimnaziji te trgovačkoj školi u Trebinju. Sljedeće (1911.) godine položio profesorski ispit iz matematike i fizike te glavni rigoroz. Tijekom spomenute godine boravio je na zvjezdarnici u Pulkovu u blizini Petrograda, gdje je učio od poznatih astronoma, prije svega A. A. Bjelopoljskog. Po povratku u Bosnu premješten u tuzlansku gimnaziju u kojoj je predavao matematiku, fiziku i filozofsku propedeutiku, a osnovao je i astronomski tečaj za đake viših razreda. Godine 1913. u Zagrebu promoviran u doktora. Godine 1913. - 1914. ponovno boravi u Pulkovu i posjećuje brojne opservatorije i zvjezdarnice u Njemačkoj i Rusiji pokušavajući prikupiti informacije potrebne za osnivanje opservatorija u Sarajevu. Nakon povratka u Bosnu premješten u tehničku stručnu školu u Sarajevo u kojoj je predavao geodeziju. Do izgradnje opservatorija zbog ratnih prilika nije došlo, a Truhelka se posvetio proučavanju rada Ruđera Boškovića. Godine 1920. namješten je u tehničkoj visokoj školi u Zagrebu, gdje mu je povjeren repetitorij trigonometrije, optike i više geodezije. Iste je godine postao urednikom Jugoslavenske njive. Od 1922. do prvog umirovljenja 1926. je ravnatelj Geofizičkog zavoda u Zagrebu. Godine 1930. postavljen je za upravitelja arhiva u Dubrovniku, 1943. zbog liječenja preselio u Zagreb. Radove objavljivao u Glasniku Hrvatskog prirodoslovnog društva, Mladoj Hrvatskoj, Sarajevskom listu, Hrvatskoj njivi, Savremeniku i dr.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Sarajevo

Dubrovnik

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Time of action:

1888-1945 g.

Functions:

Astrofizičar.

VIAF person:

311490223